

Retningslinjer for å motvirke arbeidslivskriminalitet

Innhold

Formål.....	2
Krav om bruk av fast ansatte.....	2
Krav om tarifflønn mellom oppdrag.....	2
Krav om faglærte håndverkere	2
Lærlinger.....	3
Begrensning i antall ledd underleverandører	3
Internkontroll, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø	4
Krav om HMS-kort fra første dag	4
Rett til innsyn i alle leverandørens forhold som har betydning for oppfyllelse av kontrakten	5
Lønns- og arbeidsvilkår.....	5
Rapporteringsplikt til sentralskattekontoret for utenlandssaker.....	6
Krav om betaling til bank.....	6
Forbud mot kontant betaling	6
Krav til utvidet skatteattest.....	7
Mislighold av kontraktsforpliktelser - konsekvenser for senere konkurranser	7
Dagmulkt	7
Revisjon	7
ILO konvensjonen	7
Evalueringsav innførte seriøsitetstestkrav.....	7
Fullmakter.....	8

RINGERIKE KOMMUNE

Retningslinjer for å motvirke sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet

Formål

Ringerike kommune har nulltoleranse for sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet.

Seriøsitetsskravenes formål er å medvirke til bekjempelse av sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet.

Kommunen skal synliggjøre dette ved å ta inn bestemmelsene nedenfor i alle sine bygge- og anleggskontrakter i forbindelse med offentlig anskaffelser, og i andre kontrakter for kjøp av varer og tjenester.

Ringerike kommune, heretter kalt Oppdragsgiver, har som mål at useriøse og kriminelle aktører ikke får tilgang til kontraktene.

Krav om bruk av fast ansatte

I all hovedsak skal Leverandør benytte fast ansatte ved utførelse av oppdrag for Ringerike kommune. Arbeidet skal utføres av Leverandør og dennes ansatte i tjenesteforhold, eventuelt ved underentreprenør og deres ansatte. Tilbyder skal til enhver tid kunne framlegge dokumentasjon på ansettelsesforholdet.

Krav om tarifflønn mellom oppdrag

Leverandør skal sørge for at personell fra bemanningsforetak som Leverandør benytter til å oppfylle kontrakten med Oppdragsgiver, har arbeidskontrakter som sikrer disse tarifflønn e.l. mellom etterfølgende oppdrag – enten oppdragene er for oppdragsgiver eller andre – så lenge kontraktsperioden mellom Leverandør og Oppdragsgiver varer.

Krav om faglærte håndverkere

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget) samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller likeverdig utenlandsk fagutdanning. Det skal være fagarbeidere i alle ovennevnte fag. Kravet kan også oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land.

Det spesifiseres at bestemmelsen om faglærte også gjelder for innleid arbeidskraft med lønn mellom oppdrag, og at for enkeltpersonforetak uten ansatte gjelder ovenstående krav for eier.

RINGERIKE KOMMUNE

Retningslinjer for å motvirke sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet

Leverandøren skal etter kontraktsinngåelsen redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende bemanningsplaner og rapporter som viser oppfylleelsesgraden. Oppdragsgiver kan stanse arbeidet dersom det er grunn til å tro at mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra Oppdragsgiver.

Lærlinger

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 10 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene samlet (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget) utføres av lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1. Kravene kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5. Kravene kan også oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, i annet EU/EØS-land.

Kravet skal oppfylles av Leverandøren og underleverandører.

Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan Oppdragsgiver unntaksvis tillate at prosentkravene ovenfor fravikes.

Leverandøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, sannsynliggjøre at kravene vil bli oppfylt. Ved kontraktsavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

Lærlingekravet gjelder anskaffelser over 1 750 000 kroner.

Begrensning i antall ledd underleverandører

Oppdragsgiver tillater ikke mer enn ett ledd underleverandør i vertikal kontraktskjede. Bruk av underleverandører skal som hovedregel fremkomme av Leverandørs tilbud i anbudskonkurransen. Det vil framgå av kontrakten hvilke underleverandører Oppdragsgiver har godkjent.

Oppdragsgiver kan godkjenne flere ledd når det foreligger en god begrunnelse.

Avtale om underentreprise med enmannsforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft krever skriftlig begrunnelse fra Leverandør ved innlevering av tilbud, og så snart det er kjent for Oppdragsgiver, i hele byggeperioden. Det skal godkjennes av Oppdragsgiver.

Leverandør plikter å sørge for at likelydende bestemmelser om bruk av egne ansatte, enmannsforetak, innleid arbeidskraft og krav om dokumentasjon av fagbrev inntas i kontrakter med underentreprenører. Arbeidskraften skal være innleid i samsvar med arbeidsmiljøloven § 14-12a og kap. 13 til 14.

RINGERIKE KOMMUNE

Retningslinjer for å motvirke sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet

Internkontroll, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Leverandøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, Oppdragsgivers SHA-plan og Oppdragsgivers eller koordinators anvisninger. Leverandøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante deler av Oppdragsgivers SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, leverandørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Leverandøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikke alle forstår informasjonen som blir gitt, gjelder følgende:

- Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.
- Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselskilter mv. Materialet skal foreligge på det språk vedkommende arbeidstaker bruker som morsmål, såfremt arbeidstakeren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

Ved brudd på ovennevnte plikter har Oppdragsgiver rett til å stanse arbeidene i den utstrekning Oppdragsgiver anser det nødvendig. Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter, som ikke blir rettet innen en rimelig frist, kan påberopes av Oppdragsgiver som grunnlag for heving. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan Oppdragsgiver heve kontrakten selv om Leverandør retter forholdene. Oppdragsgiver kan på samme måte kreve at Leverandør skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for Oppdragsgiver.

Alle avtaler Leverandør inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Krav om HMS-kort fra første dag

Alle arbeidstakere skal bære lett synlig et gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema ol aksepteres ikke som HMS-kort. Arbeidstakere som ikke har slikt HMS-kort vil bli bortvist fra byggeplassen. Alle avtaler Leverandør inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Oppdragsgivers anleggsområder og byggeplasser skal merkes tydelig ved oppslag med Ringerike Kommunes logo.

RINGERIKE KOMMUNE

Retningslinjer for å motvirke sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet

Rett til innsyn i alle leverandørens forhold som har betydning for oppfyllelse av kontrakten

Leverandør skal ha pliktig medlemskap i StartBANK, eller tilsvarende leverandørregister.

Leverandør skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for Oppdragsgivers kontroll. Medvirknings og dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandører.

Lønns- og arbeidsvilkår

Leverandøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underleverandører (herunder innleide) har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.
- Krav om dokumentasjon fra Leverandør og underleverandører om at alle arbeidstakere omfattes av yrkesskadeforsikring.

Leverandøren plikter på forespørsel å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere, arbeidstakere hos eventuelle underleverandører (herunder innleide). Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal leverandøren rette forholdet. Der bruddet har skjedd hos en underleverandør (herunder bemanningsselskaper) er rettingsplikten begrenset til krav som er fremmet skriftlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato, både for krav som følger av allmenngjort tariffavtale og landsomfattende tariffavtale. De vilkår og begrensninger som følger av lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. av 4. juni 1993 § 13 skal gjelde i begge disse tilfellene.

Oppdragsgiver har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert. Vesentlig mislighold av lønns- og arbeidsvilkår hos leverandøren kan påberopes av Oppdragsgiver som grunnlag for heving, selv om leverandøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet (herunder bemanningsselskaper), kan

RINGERIKE KOMMUNE

Retningslinjer for å motvirke sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet

Oppdragsgiver på samme måte kreve at leverandøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for Oppdragsgiver.

Alle avtaler leverandør inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Der det ikke er allmenngjort eller landsdekkende tariff, skal det ses hen til lokale tariffavtaler eller tariffavtaler for lignende områder - og fastsettes lønn- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse.

Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Sentralskattekontoret for utenlandssaker i henhold til skatteforvaltningsloven § 5-6.

Leverandør er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Leverandør skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt Oppdragsgiver som følge av at Leverandør ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet er Leverandørens ansvar og skal betales av ham.

Alle avtaler Leverandør inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Krav om betaling til bank

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide skal utbetales til den enkelte ansattes konto i bank. Alle avtaler Leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Forbud mot kontant betaling

For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner skal all betaling Leverandører foretar for kjøp til Ringerike kommune foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandøren skal derfor f. eks ikke kunne kjøpe varer med kontanter.

RINGERIKE KOMMUNE

Retningslinjer for å motvirke sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet

Krav til utvidet skatteattest

Oppdragsgiver vil innhente informasjon i form av utvidet skatteattest utstedt av Skatteetaten, dersom Oppdragsgiver anser det som nødvendig å vurdere forhold vedrørende skatter og avgifter. Leverandører plikter derfor å levere utfylt og signert fullmaktsskjema

Mislighold av kontraktsforpliktelser - konsekvenser for senere konkurranser

Brudd på pliktene i denne kontrakten vil bli nedtegnet og kan få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen i overensstemmelse med regelverket for offentlige anskaffelser. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Dagmulkt

Oppdragsgiver kan kreve dagmulkt av tilbydereren dersom han selv eller noen av hans underentreprenører anvender ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft og forholdet ikke er blitt rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra Oppdragsgiver. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten skal utgjøre en promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn kr. 1 000,-pr. hverdag.

Revisjon

Oppdragsgiver, eller ekstern revisor engasjert av Oppdragsgiver, kan gjennomføre revisjon hos leverandøren og eventuelle underleverandører i perioden fra kontraktsinngåelse til slutfaktura er betalt for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

ILO konvensjonen

Det skal bekreftes ved egenerklæring at ILO-konvensjon nr. 94 blir fulgt.

Evaluering av innførte seriøsitetsskrav

Kommunens seriøsitetsskrav vil kontinuerlig være gjenstand for vurdering når det gjelder effekt i kampen mot sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet. Ved behov vil det bli foretatt justeringer i vilkårene for å styrke effekten.

Det foretas en større evaluering av sakskomplekset med eventuelle forslag til endringer av kommunens seriøsitetsskrav og sosiale vilkår, som legges frem til politisk behandling innen 1. halvår 2019.

RINGERIKE KOMMUNE

Retningslinjer for å motvirke sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet

Fullmakter

Rådmannen gis fullmakt til å foreta oppdateringer og endringer av vedtak ovenfor i henhold til gjeldende lover, forskrifter og avtaleverk.